

Kjak



Jógvan Arge
býráðslimur í Havn

Ein ghetto ella ein oasa

Er tað nú besta boðið at byggja Kommunuskúlan í Havn um til bústaðir? Loyvi mær at venda spurninginum, nú hann er aktuallur.

Tað er fint, at fleiri hugskot eru í spæli, tá ein so stórir og markantur bygningur í Havn ikki longur kann brúkast til endamálið, sum hann er bygdur til.

Boðini eru longu fleiri: íbúðir, mentanarvirksemi, umsiting o.a.

Ein fjórði móguleiki er at taka hann niður og geva pláss fyri onkrum nýggjum, sum kann tæna miðbýnum.

Verða t. d. bústaðir til eini 30 húski í hesum bygningi, sum ikki kann vera skúli, tí hann hevur likið ov illa ov leingi, er kanska vandi fyri, at hetta gamla hús endar sum ein ghetto í miðbýnum.

Lat okkum siga, at fremsta raðfestingin verður at taka hann niður, tí hann fyllir í meira lagi, har hann er, bæði á jørðini og uppeftir, og tí, at tað ætlandi verður alt ov dyrt at umvæla hann og gera hann um til aðra nýtslu.

Tá er ikki sagt, at onki skal vera á tí gomlu Húsagarðstrøðni, har Kommunuskúlin stendur í dag. Tvørturímóti áttu vit lagt høvur í blot til tess at koma fram til

eina áhugaverda ætlan við økinum til frama fyri miðbýin og Havnina sum heild.

Vit kundu bygt okkurt serstakt, men ikki ov stórt, á økinum, har dentur verður lagdur á framkomnan arkitektur og eitt serstakt innihald, sum dregur fólk til økið.

Á økinum kann dentur eisini at verða lagdur á ymsan vøkstur og virksemi, so hetta kann verða ein oasa í miðbýnum, ið verður samskipað við grannalagið.

Tey flestu ásanna, at miðbýurin er nakað deyður. Tað er hann, tí stórir partur av virkseminum varð planlagdur út úr honum.

Við kollðomingini av Kommunuskúlanum til tað endamál, sum hann varð bygdur til, hava vit fingið ein kærkomnan móguleika at umhugsa eitt býarskipanarligt nýbrot í miðbýnum, sum vit ikki eiga at lata fara frá okkum.

Tað er bara hugflogið, sum setur mørk fyri, hvussu vit kunna brúka hetta centrala øki í Havn til frama fyri trivnaðin í býnum, og vit eiga at geva okkum tær stundir, sum eru neyðugar, at koma fram til skilabestu ætlanina.

Tað er bara hugflogið, sum setur mørk fyri, hvussu vit kunna brúka hetta centrala øki í Havn til frama fyri trivnaðin í býnum



Heri Mohr

Flaggdagurin (II)

Okkara flaggsøga er væl lýst í skrift og í talu. Skrivliga kanska best í 25 ára minnisritinum, sum Hitt Føroyska Studentafelagið gav út í 1935 og so í tí frálíku bókini MERKIÐd: Flaggsøgan, sum Niels Juel Arge (Forlagið Hvessingur) gav út í 1980.

Okkara flaggsøga er vøkur, romantisk, spennandi, dramatisk. Mangan leikti hart á, áðrenn Merkið endaliga fekk almenna viðurkenning í stríðsárunum 1940-1945 og lóggilding við heimastýrslógini í 1948.

Søgan um okkara flagg – Merkið – tók seg upp í Keypmannahavn, har nakrir ungir, eldhugaðir føroyskir studentar funnu hvønnannan.

Tíðarrøðin í okkara flaggsøgu kann í stuttum gerast upp soleiðis:

Í 1919 tóku nakrir føroyskir studentar í Keypmannahavn seg saman til tess at fáa føroyingum eitt veruligt flagg, ið kundi avloysa Veðraflaggið og Tjaldursflaggið. Tann eldhugaði stud.jur. Jens Oliver Lisberg úr Famjin, og stud.teol. Emil Joensen úr Bø, gjørdust sál-in í hesari verkætlan. Hesir báðir og stud.med. Pauli Dahl úr Vági, stud.polyt. Louis Zachariasen av Kirkju í Fugloy, og stud.teol. Janus Øssursson úr Havn, hittust regluliga í íbúðini í Store Kongensgade 92. Nógv uppskot vóru havd á lofti og viðgjørd. So einaferð, tá ið semja var um, at eitt uppskot hjá Jens Oliver Lisberg og Emil Joensen var tað rætta, varð beinanvegin farið til Nordisk Flag og Fanefabrik, sum so seymaði teimum hvør sítt borðflagg. Hesi fløgg vórðu borin fram av Louis Zachariasen á føstugangsveitslu í Føroyingafelagnum 2. mars 1919.

Eitt stórt flagg, frumflaggið, sum Jens Oliver Lisberg hevði latið seymað, varð stungið út av einum vindeygga á Garði (Regensen) í Keypmannahavn, har Emil Joensen búði, áðrenn tað varð vundið á stong í Norðmanna-

dalinum í Fredensborg 2. juni 1919, tá Føroyingafelagið hevði skipað fyri útferð, og okkurt um 100 føroyingar luttóku. »Stór var frøin, tá ið tað vakra føroyska flaggið kom til sjóndar, har tað stóð og veittraði mitt í dalinum.«

22. juni 1919 vant flaggarkitekturin Jens Oliver Lis-

Reytt sum blóð og hvanna-hvítt.

Regin Dahl yrkti: Við tær á odda eina ferð

Ungmannafelagið MERKIÐ varð stovnað í 1920.

25. apríl 1940 kunngjórði amtmaðurin Hilbert, at føroysk skip skuldu flagga við føroyskum flaggi alt døgnið,

broytt fyrisetingina soleiðis, at 22. juni verður okkara flaggdagur. Hetta var dagurin í 1919, tá ið frumflaggið flaggaði á fyrsta sinni í Føroyum?

15. mars 1949 varð samtykt at halda alhagunadag, 1. november, sum minningardag teirra sjólátnu. Í Danmark og



berg frumflaggið á stong á fyrsta sinni í Føroyum. Tað var í heimbygdini Famjin. Sama frumflaggið hevur nú í mong ár hingið inni í Famjins kirkju. Frá hesum degi fóru føroyingar so við og við at flagga við »Merkinum.«

Jens Oliver Lisberg doyði 31. august 1920, einans 23 ára gamal, av tí herviligu sponksu sjúkuni.

Á hansara gravsteini standa orðini eftir Louis Zachariasen: Ungur fórst tú felagsbróður, Tú vart drongur aðalgóður.

Janus Djurhuus yrkti við deyða Jens Oliver Lisbergs: Fróður á morgni um fløtur leikti...

Hans Andr. Djurhuus yrkti Kvæðið til merkisins: Sjá tú blámar sum loftið og tú rodmar sum blóð...

Gunnar Dahl-Olsen yrkti:

dag og nátt, og at FAROES við stórum bókstavum skuldi málást mitt á báðum skipssíðunum. Umframt FAROES kundi eisini málást FÆRØERNE ella FØROYAR. Sama dag kunngjórði tað bretska admiralitetið hetta í BBC.

Í 1940-1945 fórust 39 føroysk skip, øll við Merkinum uppi, og stórt tal av børnum gjørdust fadírleys.

Við heimastýrslógini 1. apríl 1948 varð MERKIÐ lóggildað, og eitt drúgv og tógvið stríð um tað føroyska flaggið var at enda komið.

Í lógtingslóg nr. 42 frá 17. juli 1959 um flaggið er ásett, at landsstýrið fyrisetur (fastsætter) flaggdagarnar, og í kunngerð nr. 73 frá 26. juni 1987 er tilskilað, hvørjar flaggdagar landsstýrið hevur fyriset.

Átti landsstýrið ikki at

Norra varð alhagunadagur fluttur frá 1. november til fyrsta sunnudag í november fyri 240 árum síðani.

Átti landsstýrið ikki at flutt minningardagin til 25. apríl (flagga á hálvari stong)?

Hesir báðir dagarnir, 22. juni og 25. apríl, eru hornasteinar fram um allar aðrar í okkara flagg- og siglingarsøgum. Og tær – søgurnar og sannleikan – bjargaðu presturin og próstur J. Joensen og útvarpsstjórin og rithøvundurin N. J. Arge okkum undan gloymsku.

Rasmus Effersøe (1857-1916) yrkti nógv kensluborið og mergjað, sum vónandi ongantið fer í gloymskunnar hav. Eitt nú:

»Latið ei søguna doyggja, goymið hana so væl, í dreingja sinni og moyggja hon mikið útrætta skal.«w